

Vladimir Putin

Om den historiska enheten mellan ryssar och ukrainare

Introduktion

Alltsedan 2005 har Putin gång på gång upprepat att Sovjetunionens undergång var ”1900-talets största geopolitiska katastrof”. Den känsla av förlust och förödmjukelse som det ryska imperiets kollaps förde med sig, hade således satt djupa spår hos Putin.

I en ryktbar artikel som publicerades 12 juli 2021 och som återges nedan, framlägger Putin sin syn på Rysslands historia och dagens världspolitik. Det framgår att han vill pånyttföda Ryssland som en mäktig stormakt. I detta projekt intar Ukraina en central plats, och även om han inte säger det rent ut, så ligger det nära till hands att tolka artikeln som ett förebud om att han vill annektera hela eller delar av Ukraina. Det var också en slutsats som många kommentatorer drog (se lästipsen nedan).

När Putin beklagade Sovjetunionens undergång, så var det inte kommunismens och planekonomins fall som han begrät, utan det ryska imperiets sönderfall. I själva verket anser han att bolsjevikerna har stor skuld i sammanbrottet och att Lenins politik att erkänna olika folks rätt till nationellt självbestämmande var ett stort misstag (Putin kallar det för en ”en ytterst farlig tidsinställd bomb”), eftersom det gjorde det möjligt för sovjetiska delrepubliker att med lagen i ryggen bryta sig loss när Sovjetunionen gick under.

Man kan hitta belägg för att Putin redan i början av 2000-talet hyste drömmar om att återupprätta ett Storryssland¹. Men någon utarbetad strategi för att uppnå detta har han aldrig haft. Till en början satte han inte ens upp det som en långsiktig målsättning. I stället improviserade han för att uppnå mer begränsade mål, och använde sig då av huvudsakligen fredliga metoder², men med tiden, då de inte gav önskade resultat, övergick han till att tillgripa alltmer ljusskygga, maktpolitiska och våldsamma medel.

För Estlands och Lettlands del uppstod tidigt konflikter med Ryssland med anledning av den diskriminering som de ryssar som bodde och arbetade där utsattes för. Men i resten av Östeuropa var det främst kriget i Tjetjenien (1994-96 och 1999-2000) som visade att Moskva var berett att tillgripa krig för att driva igenom sin vilja.³ Allt fler östeuropeiska länder drog slutsatsen man inte kunna lita på Ryssland, vilket fick dem att söka inträde i Nato för att få en försäkring om stöd mot rysk aggression.⁴ Och det var dåliga nyheter för Moskva, eftersom det

¹ Det framgår bl a av att Putin tidigt påverkades av den fascistiskt inspirerade antisemitiske filosofen Ivan Iljin och att fascisterna Aleksandr Dugin blev ”Putins hovfilosof” och rådgivare. Båda står för en ytterst reaktionär samhällssyn där drömmen om ett Storryssland står i fokus. Om Iljin, se [Ivan Iljin](#) (Wikipedia) och [Putins ledstjärna är en ultrapatriotisk fascist](#) (DN 3/5 2015). Om Dugin, [Aleksandr Dugin](#) (Wikipedia) och [Finland välkomnas till ett storryskt Eurasien](#) (Svenska Yle 2014, dvs finländska TV). Se även **Lästips** nedan som innehåller flera artiklar om Iljin och Dugin, samt andra ideologiska tendenser i Putins Ryssland.

² 2000 hade han t o m förespråkade att Ryssland borde bli en fullvärdig medlem av Nato.

³ I detta sammanhang bör även nämnas Georgien, där separatister gjorde uppror 1991-93, och fick stöd från Ryssland. I Moldavien förklarade sig 1990 regionen Transnistrien självständig, väpnade sammanstötningar utbröt och 1992 bröt det ut öppet krig, vilket stoppades av ryska styrkor i Transnistrien, som sedan dess i praktiken varit självständigt och fått ekonomiskt och militärt bistånd från Ryssland. Båda dessa konflikter fungerade som varningssignaler, i synnerhet för de länder där det fanns stora ryska minoriteter, såsom Baltikum.

⁴ Rädslan för Ryssland var tidigt utbredd i Östeuropa, vilket såväl den polske som den tjeckiske presidenten (Lech Wałęsa och Vaclav Havel) klagade i samtal med president Clinton när de besökte USA i april 1993.

De första öststaterna som anslöts till Nato var Polen, Ungern och Tjeckien. Det skedde 1999, fast förhandlingar om inträde hade givetvis inletts tidigare. För Polens del började förhandlingarna 1994, sedan Lech Wałęsa i augusti 1993 fått klartecken från Jeltsin att söka Nato-medlemskap. Men när det året därpå framkom att Nato påbörjat sådana förhandlingar med 3 stater framförde Jeltsin protester till Clinton: ”Vi borde ju vara vänner... Vi är ju inte längre fiender. Vi är partners” sade han bl a, men han talade inte om ”brutna löften”.

gjorde det svårare att påverka utvecklingen i dessa länder.

För Moskvas del var Natos ingripande i inbördeskriget i det sönderfallande Jugoslavien en viktig motgång. Natos bombkampanj 1999 till stöd för albanerna i Kosovo mot Rysslands traditionella allierade Serbien, utan att Ryssland kunde göra något åt saken, var förnedrande och något som de ryska ledarna med Putin i spetsen inte skulle glömma. Och man drog slutsatsen att man inte skulle kunna uppnå sina mål på fredlig väg: Man måste kunna lägga kraft bakom sina strävanden och beslöt att upprusta militärt.

Att Putin var på väg att styra in på en mer aggressiv politik manifesterades i februari 2007, då han i vid en säkerhetskonferens i München skarpt kritiserade USA och Nato.⁵

Den nya inriktningen yttrade sig i Georgien-krisen 2008, där regionerna Sydossetien och Abchazien alltsedan 1991 hade försökt bryta sig loss från Georgien, vilket 1991-93 ledde till strider mellan georgiska och separatistiska styrkor (även reguljära ryska trupper påstås ha medverkat på separatisternas sida). Sommaren 2008 trappades striderna upp på nytt, då Georgien efter att ha närmat sig Nato uppenbarligen kände sig ha Nato i ryggen och försökte återta kontrollen över separatistområdena med vapenmakt. Men nu blev det ett fullskaligt krig, ty Ryssland ingrep massivt militärt och tvingade Georgien på reträtt, samt erkände officiellt områdenas självständighet.

Från den tiden kan man finna uttalanden från Putin (och kretsen kring honom) som visar att tanken på att återupprätta Storryssland får allt större vikt och att Ukraina intar en mycket viktig plats i ett sådant projekt. Sådana idéer får allt större spridning, både i kretsen kring Putin och i andra miljöer, bl a i den ryska kyrkan.⁶

I sin bok *Det fallna imperiet* (s 224) skriver Martin Kragh:

Det var under en pilgrimsresa till Kiev [i Ukraina] i juli 2013 som Putin i ett tal för första gången offentliggjorde sin vision om ryssar och ukrainare som "ett gemensamt folk" med ett "unik system av ortodoxa värderingar", separerade från varandra enbart som en konsekvens av "historiska omständigheter".

I sitt anförande⁷ sade Putin vidare: "Vi, Ryssland och Ukraina, har alltid varit förenade, och det är just i denna enhet som vår framtid finns". (Michail Zygar, *Männen i Kreml*, s. 355). Vidare: "Vi omfattar det ukrainska folket och det belarusiska folket och andra folk, och vi är fyllda av respekt för hela det arvet, men i grunden finns, otvivelaktigt, våra gemensamma andliga värderingar, som gör oss till ett enda folk."⁸

Det här var bara ett drygt halvår innan Ryssland annekterade Krim och uppmuntrade till uppror i östra Ukraina (sedan den ryssvänlige ukrainske presidenten Viktor Janukovitj drivits på flykt efter ett folkligt uppror).

Och 18 mars 2015, på årsdagen efter annekteringen förklarade Putin (Kragh, a.a. s 210):

⁵ Se https://en.wikipedia.org/wiki/2007_Munich_speech_of_Vladimir_Putin. I sitt tal kritiserade Putin även för första gången USA för att ha brutit det löfte om att inte utvidga Nato som han menade att den amerikanske utrikesministern Baker givit 1990. Hela talet med engelsk undertext + video finns här: [Putin's famous Munich Speech 2007](#).

⁶ Bland de som uppenbarligen gillade den idén kan nämnas den högste ledare över Rysk-ortodoxa kyrkan, patriarken Kirill av Moskva. Efter det att han i januari 2009 tillträtt som patriark, besökte han Kiev, där han förklarade: "Den ryska världens kärna utgörs av Ryssland, Ukraina och Belarus". De tillhörde samma "unika civilisatoriska värld" med "gemensamma värderingar, kunskaper och erfarenheter". För Kirill utgjorde Ukraina den ryskortodoxa kyrkans vagga, som inte kunde undvaras. (Martin Kragh, *Det fallna imperiet*, s 223). Kirill skulle hädanefter vara en av Putins främsta uppbackare. Han har också kraftfullt försvarat den ryska invasionen av Ukraina, som han beskrivit som en "andlig kamp" mot de som sätter sig upp mot Guds lagar. Se [Kirill av Moskva](#) (Wikipedia).

⁷ Anförandet hade rubriken "Ortodoxa slaviska värderingar: grunden för Ukrainas val av samhällsskick"

⁸ Serhii Plokyh, *Det rysk-ukrainska kriget* (kap 7)

Det stod klart att frågan inte enbart handlade om territorium ... Det handlade om vårt historiska ursprung, om källorna till vår andlighet och vårt statsskick. Det handlar om vad som gör oss till ett enat folk, och en enad, sammanhållen nation.

Men låt oss återgå till Putins artikel från juli 2021.

Huvudsyftet med artikeln är att skriva om historien. Putins version av historien är full av konspirationsteorier, förräderier, förvrängda fakta och nytolkningar av historiska händelser. Och som redan påpekats får bolsjevikerna bära en stor del av skulden till att riket splittrades upp när Sovjetunionens kollapsade.

Putin upprepar gång på gång att ryssar, belarusier (vitryssar) och ukrainare (lillyrissar) är ett enda folk: Alla är egentligen ryssar. Ukraina har ingen egen historia och saknar existensberättigande, dvs har ingen rätt att existera som en egen stat. Att Ukraina existerar är bolsjevikernas fel: ”Dagens Ukraina är därför helt och hållet en produkt av sovjettiden.” För att underbygga detta målar Putin upp en mycket tendentiös och förvrängd bild av Rysslands historia.⁹

I slutet av artikeln säger han, vilket måste uppfattas som ett hot:

Och vi kommer aldrig att tillåta att våra historiska territorier och människor som står oss nära utnyttjas mot Ryssland. Och till dem som tänker försöka sig på det vill jag säga att på det sättet kommer de att förgöra sitt eget land.

Ett drygt halvår senare, 21 februari 2022, 3 dagar innan Ryssland inledde invasionen av Ukraina, höll Putin ett tal där han tillkännagav¹⁰ att Ryssland erkänt de proryska utbrytarrepublikerna Lugansk [ukrainska: Luhansk] och Donetsk som självständiga stater. I detta tal, som är en slags uppföljning till artikeln från juli 2021, säger han bl a:

Jag inleder med att konstatera att det moderna Ukraina helt och hållet skapades av Ryssland, eller rättare sagt av bolsjevikerna, det kommunistiska Ryssland. Denna process började praktiskt taget direkt efter den ryska revolutionen 1917...

Som jag redan sagt är Sovjetukraina resultatet av bolsjevikernas politik och kan med rätta därför kallas ”Vladimir Iljitsj Lenins Ukraina”. Han var dess skapare och arkitekt.

Och längre fram (med adress till ukrainarna):

Är det ukrainska folket medvetet om att det är på detta sätt som deras land styrs? Inser de att deras land har förvandlats till inte bara ett politiskt eller ekonomiskt protektorat, utan att det har reducerats till en [amerikansk?] koloni styrd av en marionettregim?

Nu följer först lästips. Sedan Putin-artikeln, som har kompletterats med en del noter och förklaringar inom [ ].

Lästips

Putins artikel har refererats och kommenterats flitigt, både i världspressen och i Sverige. Här följer länkar till texter som kan vara av intresse i sammanhanget. En del av tidningsartiklarna kan ligga bakom betalvägg, dvs kräver prenumeration eller specialavgift för åtkomst.

[On the Historical Unity of Russians and Ukrainians](#) (Wikipedia)

[Putins historiska utspel om Ukraina väcker löje och oro](#) (DN)

[Planerar Putin en ny attack på Ukraina?](#) (SvD)

[Imperiets siste Vladimir?](#) (Dagens arena) – tar även upp andra frågor

[Anton Drobovytj om historisk enhet i nationernas fångelse](#) (ukrainsk webbplats)

⁹ Se t ex Benny Anderssons artikel [Ukraina 2022](#) (på Clartés blogg)

¹⁰ Hela talet (på svenska): [Putins tal 21 februari 2022](#). Se även [Putin erkänner ukrainska rebellområdenas självständighet](#) (SVT), som kommenterar talet.

Mer allmänt om de reaktionära, storryska strömningar som frodas i kretsen kring Putin:

[Vart går Ryssland? Olycksbådande ideologiska tendenser](#) (3 artiklar)

Benny Andersson: [I tsarernas fotspår. Den ryska imperialismen vaknar på nytt](#)

[Nicolas Werth om Putins Ryssland och Ukraina](#) (förf. fransk historiker)

Slavoj Žižek: [Ukraina och det tredje världskriget](#)

Artikeln ”Elitklubben som eldar på Putins krig” i [Vänsterpress om Ukraina-kriget i mitten av maj 2022](#)

Dokument: [En rysk plan för folkmord på Ukrainas folk](#)

Se även: [Jo Putin, Ukraina är en nation!](#) av Hans Norebrink, som diskuterar vad som utmärker en nation och Putins försök att förneka att Ukraina har existensberättigande som nation.

Martin F (31 juni 2022)

Putins artikel

12 juli 2021

Under Linje Direkt nyligen fick jag frågan om relationerna mellan Ryssland och Ukraina. Jag svarade att ryssar och ukrainare är ett folk – en enda enhet. De orden hade inget att göra med kortsiktiga överväganden eller föranledda av det rådande politiska läget. Jag har sagt samma vid flera tillfällen tidigare och det är min bestämda uppfattning.¹¹ Jag anser det därför vara nödvändigt att förklara min ståndpunkt i detalj och uttrycka min bedömning av läget idag.

Först och främst skulle jag vilja betona att den mur som uppstått mellan Ryssland och Ukraina på senare år, mellan delar som i grunden hör till samma historiska och andliga sfär, enligt min uppfattning är vår stora olycka och tragedi. Framför allt beror det på våra egna misstag under olika tidsperioder. Men det beror också på medvetna ansträngningar av de krafter som alltid försökt undergräva vår enhet. Den formel de tillämpar har varit känd sedan evärdliga tider – söndra och härska. Där finns inget nytt. Därav följer försöken att spela på ”den nationella frågan” och utså split bland folket med det övergripande målet att söndra och ställa delar av ett enda folk mot andra delar.

För en bättre förståelse av dagens situation och se in i framtiden måste vi vända oss till historien. Det är förstås omöjligt att i denna artikel täcka allt som skett under mer än tusen år. Men jag ska fokusera på de händelser som varit avgörande och som är viktiga för oss att minnas, både i Ryssland och i Ukraina.

Ryssar, ukrainare och belarusier är alla ättlingar till Gamla Rus¹², den största staten i Europa. Slaviska och andra stammar på det stora territoriet – från Ladoga, Novgorod och Pskov till Kiev och Tjernigov – hölls samman av ett språk (som vi nu benämner gammelryska), ekonomiska band, fursteväldena under Rurikdynastin, och – sedan Rus blivit döpt – den ortodoxa tron. Det andliga val som gjordes av Sankt Vladimir, som både var furste av Novgorod och storfurste av Kiev, är vad som till stor del bestämmer våra band idag.

Tronen i Kiev hade en dominerande ställning i Gamla Rus. Så hade fallet varit sedan slutet av 800-talet. Legenden om Gångna År fångade till eftervärlden Oleg Profetens ord om Kiev: ”Låt det bli alla ryska städers moder.”

I likhet med andra europeiska stater vid den tiden råkade Gamla Rus ut för en nedgång för

¹¹ För exempel på detta, se introduktionen ovan.

¹² Rus är etnisk, social och politisk benämning på det slaviska område där Ryssland uppstod. I modern ryska är Rus en ålderdomlig och poetisk variant av *Rossija* (”Ryssland”). (*Nationalencyklopedin*). Vissa historiker menar att ”ruserna” var vikingar som kom från Skandinavien och att namnet Rus kommer från namnet Roslagen.

centralmakten och uppsplittring. Samtidigt betraktade både adeln och folket Rus som ett gemensamt territorium, som sitt hemland.

Uppsplittningen tilltog efter Batu Khans förödande invasion, då många städer, bland annat Kiev, härjades. Nordöstra delen av Rus hamnade under Gyllene hordens kontroll¹³, men behöll en begränsad suveränitet. Ryska områden i syd och väster kom till stora delar att ingå i storhertigdömet Litauen, som – vilket var betydelsefullt – i historieböckerna kommit att omtalas som storhertigdömet Litauen och Ryssland.

Medlemmar av de furstliga och ”bojariska” klanerna tjänade än den ena än den andra fursten som stred mot varandra, men som också slöt vänskapsband och allianser. Vojvod Bobrok av Volyn och bönderna till storhertigen av Litauen Algirdas – Andrej av Polotsk och Dmitrij av Brjansk – kämpade tillsammans med storhertig Dmitrij Ivanovitj av Moskva vid Kuikovo. Samtidigt ledde storhertigen av Litauen Jogaila – son till furstinnan av Tver – sina trupper till att ansluta till Mamai. Detta är delar av vår gemensamma historia, en avspiegling av dess komplexa och mångdimensionell prägel.

Och viktigast av allt, folk i både de västra och östra ryska områdena talade samma språk. Deras tro var ortodox. Fram till mitten av 1400-talet var det enade kyrkliga styret på plats.

I ett nytt stadium av den historiska utvecklingen kunde både litauiska Rus och moskovitiska Rus ha utgjort dragningskrafter för konsolidering av Gamla Rus territorier. Vad som hände var att Moskva blev centrum för återföreningen, en fortsättning av traditionen med forntida rysk statsmakt. Moskovitiska furstar – ättlingar till furst Alexander Nevskij – gjorde sig av med det utländska oket och började samla ihop ryska landområden.

I Storfurstendömet Litauen pågick andra skeenden. På 1300-talet konverterade den härskande eliten i Litauen till katolicism. På 1500-talet undertecknade man Unionen i Lublin med kungariket Polen och bildade polsk-litauiska samväldet. Den polsk katolska adeln erhöll stora markområden och privilegier på Rus’ territorium. Efter Unionen i Brest 1596 underställde sig delar av det västryska ortodoxa prästerskapet påvens auktoritet. En process av polenisering och latinisering påbörjades, den ortodoxa läran hamnade utanför.

På 1500- och 1600-talet blev följden att befrielseörelsen för den ortodoxa befolkningen började vinna i styrka i Dnepr-regionen. Händelserna under Hetman Bogdan Chmelnytskyj blev en vändpunkt. Hans anhängare kämpade för autonomi från det polsk-litauiska samväldet.

I sin appell 1649 till kungen av det polsk-litauiska samväldet krävde zaporogerna¹⁴ att den rysk-ortodoxa befolkningens rättigheter skulle respekteras, att Kievs vojvod¹⁵ skulle vara av rysk och grekisk tro, och att förföljelsen av Guds kyrkor skulle upphöra. Men kosackerna hörsammades inte.

Bogdan Chmelnytskyj vände sig därefter till Moskva, vilket behandlades av Zemskyj Sopor. Den 1 oktober 1653 beslutade medlemmar av det högsta representativa organet i den ryska staten att ge stöd till sina trosbröder och ta dem under sitt beskydd. I januari 1654 slog Perejaslav-rådet fast detta beslut. Därefter besökte Bogdan Chmelnytskyj och Moskvas ambassadörer ett dussintal städer, bl a Kiev, där invånarna svor trohet mot den ryske tsaren. Inget liknande hade för övrigt skett sedan Unionen i Lublin ingåtts.

I ett brev till Moskva 1654 tackade Bogdan Chmelnytskyj tsar Aleksej Michailovitj för att ha tagit ”hela Hosten i Zaporizjzja och hela den ryska ortodoxa världen under tsarens starka och nådiga hand”. Det innebär att kosackerna när de vände sig till såväl den polske kungen som

¹³ *Gyllene horden* var en statsbildning som bildades av mongolstammar som på 1200-talet erövrade östra Europa.

¹⁴ *Zaporogerna* är en beteckning på de kosacker som bodde mellan Dnepr och Södra Bug, ett område som kallades Zaporogiska Sitj.

¹⁵ *Vojvod* är en gammal slavisk titel för en lokal härskare eller guvernör, som motsvarar vårt hertig.

den ryske tsaren hänvisade till och definierade sig själva som ryskt ortodox folk.

Under det långvariga kriget mellan ryska staten och det polsk-litauiska samväldet ”frigjorde sig” några av hetmanerna, efterträdare till Bogdan Chmelnytskyj, från Moskva och sökte stöd av Sverige, Polen och Turkiet. Men, åter, för folket handlade det om ett frihetskrig. Det slutade med Fördraget i Andrusovo 1667. Slutresultatet stadfästes i Fördraget om evig fred 1686. Ryska staten införlivade staden Kiev och landområdena på västra sidan av floden Dnepr, bl a Poltavaregionen, Tjernigovregionen och Zaporozje [ukr. Zaporizjzja]. Befolkningen där återförenades med huvuddelen av det rysk-ortodoxa folket. De områdena kallades ”Malorossija” (Lillryssland).

Namnet ”Ukraina” användes oftare i betydelsen av det gammelryska ordet ”Okraina” (periferi), som går att hitta i skriftliga källor från 1100-talet med syftning på olika gränsterritorier. Och att döma av arkivdokument syftade ordet ”ukrainsk” ursprungligen på gränsvakter som skyddade yttre gränser.

På den högra sidan, som var kvar i det polsk-litauiska samväldet, återinfördes den gamla ordningen och socialt och religiöst förtryck intensifierades. Däremot skedde en snabb utveckling i områdena på vänstra sidan, som stod under beskydd av den enade staden. Folk från andra sidan av Dnepr flyttade hit i stor omfattning. De sökte stöd av folk som talade samma språk och hade samma tro.

Under det stora kriget med Sverige var valet lätt för folket i Lillryssland på vems sida man skulle ställa sig. Bara en liten del av kosackerna stödde Mazepas uppror. Folk ur alla delar av samhällsordningen betraktade sig som ryssar och ortodoxa.

Högre kosackofficerare som tillhörde adeln kunde göra betydande politiska, diplomatiska och militära karriärer i Ryssland. Präster från Kiev-Mohyla-akademin¹⁶ hade ledande roller i kyrkolivet. Så var också fallet under Hetmanatet – en i grunden autonom statsbildning med särskild inre struktur – och senare i det ryska imperiet. Lillryssar bidrog på många vis till att bygga ett stort gemensamt land – i statsledning, kultur och vetenskap. De deltog i utforskningen och utvecklingen av Uralbergen, Sibirien, Kaukasus och Fjärran östern. Under sovjettiden innehade för övrigt ukrainskfödda höga, och även de allra högsta, posterna i ledningen för enhetsstaten. Det kan räcka med att nämna att Nikita Chrusjtjov och Leonid Brezjnev, vars partihistoria till största delen utspelades i Ukraina, ledde Sovjetunionens kommunistiska parti i nära 30 år.

Under andra hälften av 1700-talet, efter kriget med Ottomanska riket, införlivade Ryssland Krim och områdena i Svarta havs-regionen, vilka skulle kallas *Novorossija* [nya Ryssland]. De befolkades av personer från alla ryska provinser. Efter delningen av det polsk-litauiska samväldet återfick det ryska imperiet de västliga gamla ryska områdena, med undantag för Galizien¹⁷ och Transkarpatien, som kom att ingå i det österrikiska – senare österrikisk-ungerska – imperiet.

Införlivandet av de västra ryska landområdena i en enhetsstat var inte bara resultatet av politiska och diplomatiska beslut. Det byggde på gemensam tro, delade kulturella traditioner och – jag vill åter understryka det – språklig likhet. Så tidigt som i början av 1600-talet meddelade en av ledarna för uniatkyrkan, Jósef Rutski¹⁸, att man i Moscovia kallade ryssar från det polsk-litauiska samväldet för sina bröder, att deras skriftspråk var helt identiskt och att skillnaderna i talspråket var obetydliga. Han gjorde parallellen med invånarna i Rom och Bergamo. Som vi vet är detta centrum och norr i det moderna Italien.

Många sekler av uppsplittring och existens inom skilda stater ledde naturligtvis till regionala

¹⁶ Kiev-Mohyla-akademin, som grundades 1615, är Ukrainas äldsta universitet.

¹⁷ Galizien är numera (sedan 1945) delat mellan Ukraina och Polen.

¹⁸ Rutski var en grek-katolsk storbiskop i Kiev.

språkliga särdrag och framväxten av dialekter. Det dialektala berikade det litterära språket. Ivan Kotljarevskij, Grigorij Skovoroda och Taras Sjevtjenko spelade en oerhörd roll för detta. Deras verk är vårt gemensamma litterära och kulturella arv. Taras Sjevtjenko skrev poesi på ukrainska och prosa främst på ryska. Nikolaj Gogol, en rysk patriot född i Poltavsjtjina, skrev på ryska där lillryska folkliga uttryck och motiv träder igenom. Hur skulle detta arv kunna delas upp mellan Ryssland och Ukraina? Och varför behöva göra det?

De sydvästra landområdena i det ryska imperiet, Lillryssland och Novorossija och Krim utvecklades som etniskt och religiöst olika enheter. Krimtatarer, armenier, greker, judar, karaiter, krimtjaker, bulgarer, polacker, serber, tyskar och andra folk bodde här. Samtliga behöll sin tro, sina traditioner och sedvänjor.

Jag tänker inte idealisera något. Vi känner till Valujev-cirkuläret från 1863 och sedan Ems-ukasen från 1876, som begränsade publicering och import av religiös och samhällspolitisk litteratur på ukrainska. Men det är viktigt att vara medveten om den historiska kontexten. De beslutade fattades mot bakgrund av dramatiska händelser i Polen och en önskan hos ledarna för den nationella rörelsen i Polen att dra fördel av "den ukrainska frågan". Jag kan tillägga att skönlitteratur och böcker med ukrainsk poesi och folksånger fortsatte att ges ut. Det finns objektiva belegg för att det ryska imperiet var vittne till en aktiv process av utveckling av lillrysk kulturell identitet innanför den större ryska nation, som förenade velikoryssar, lillryssar och belarusier [vitryssar].

Samtidigt började idén om det ukrainska folket som en nation åtskild från ryssarnas ta form och vinna terräng inom den polska eliten och delar av den lillryska [maloryska] intelligentian. Eftersom det inte fanns någon historisk grund – och inte kunde ha funnits någon sådan – drogs alla möjliga slutsatser, som gick ända till att hävda att ukrainarna är de riktiga slaverna medan ryssarna, moskoviterna, inte är det. Den sortens "hypoteser" användes alltmer i politiska syften som ett verktyg i rivaliteten mellan europeiska stater.

Från slutet av 1800-talet hade makthavarna i Österrike-Ungern anammat denna version och använde den för att motverka den nationella rörelsen i Polen och pro-moskovitiska stämningar i Galizien. Under första världskriget bidrog Wien till att bilda den så kallade Legionen av ukrainska sitj-skyttesoldater. Galizier som misstänktes ha sympatier för ortodox kristendom och Ryssland utsattes för brutal repression och kastades i koncentrationslägren i Thalerhof och Terezin.

De fortsatta händelserna hade att göra med sammanbrottet för imperierna i Europa, det grymma inbördeskrig som utbröt över hela det enorma tidigare ryska imperiet och utländsk intervention.

Efter februarirevolutionen inrättades i mars 1917 en central Rada [råd] i Kiev i syfte att bli det högsta maktorganet. I november 1917 utropade man bildandet av Ukrainska folkrepubliken (UFR) som en del av Ryssland.

I december 1917 anlände representanter för UFR till Brest-Litovsk, där Sovjetryssland förhandlade med Tyskland och dess allierade. Vid ett möte den 10 januari 1918 läste ledaren för den ukrainska delegationen upp en not som utropade Ukrainas självständighet. Därefter förklarade Centrala radan vid sin Fjärde universal Ukraina som självständigt.

Denna självständighet skulle inte bli långvarig. Bara några veckor senare undertecknade delegater från Rada ett separat fördrag med länderna i det tyska blocket. Tyskland och Österrike-Ungern befann sig vid den tiden i ett bekymmersamt läge och behövde ukrainskt bröd och råvaror. För att trygga omfattande leveranser fick blocket tillstånd att sända trupper och teknisk personal till UFR. I själva verket blev detta en ursäkt för ockupation.

För dem som idag gett upp om den fulla kontrollen över Ukraina till externa krafter kan det vara intressant att erinra sig att 1918 visade sig ett sådant beslut ödesdigert för den styrande

regimen i Kiev. Med hjälp av ockupationsstyrkorna störtades den centrala radan, hetmanen Pavel Skoropadskyj kom till makten och i stället för UFR utropade han Ukrainska staten, som i stort sett var ett tyskt protektorat.

I november 1918 – efter de revolutionära händelserna i Tyskland och Österrike-Ungern skulle Pavel Skoropadskyj, som nu stod utan stödet från tyska bajonetter, välja en annan väg och förklarade att ”Ukraina kommer att gå före i bildandet av en allrysk federation”. Men regimen skulle snart bytas ut igen. Nu var tiden inne för det så kallade Direktoratet.

På hösten 1918 utropade ukrainska nationalister den Västukrainska folkrepubliken (WUFR) och i januari 1919 tillkännagavs samgående med ukrainska folkrepubliken. I juli 1919 krossades ukrainska styrkor av polska trupper och det tidigare WUFR hamnade under polskt styre.

I april 1920 ingick Symon Petljura (i dagens Ukraina utmålade som en ”hjälte”) hemliga överenskommelser för UFR-Direktoratets räkning. I utbyte mot militärt stöd överlämnade han Galizien och Västra Volynien till Polen. I maj 1920 tågade Petljuras manskap in i Kiev med en konvoj av polska militära styrkor. Men inte så länge. Redan i november 1920, efter vapenstilleståndet mellan Polen och Sovjetryssland, kapitulerade resterna av Petljuras trupper till just dessa polacker.

Exemplen med UFR visar att olika former av kvasi-stater, präglade av turbulens och instabilitet, uppstod över hela det forna ryska imperiet i samband med inbördeskriget. Nationalister försökte bilda egna självständiga stater, medan ledarna för den Vita rörelsen förordade ett odelbart Ryssland. Många av de republiker som anhängare till bolsjevikerna bildade såg sig heller inte som något vid sidan av Ryssland. Men i grund och botten skulle ledare för bolsjevikpartiet av olika skäl driva bort dem från Sovjetryssland.

I början av 1918 bildades således sovjetrepubliken Donetsk-Krivoj Rog och bad om att få ingå i Sovjetryssland. Detta avvisades i Moskva. Vid ett möte med ledarna för republiken insisterade Vladimir Lenin på att de skulle fungera som en del av Sovjetukraina. Den 15 mars 1918 gav det ryska kommunistpartiets (bolsjevikerna) centralkommitté direkt order om att delegater skulle skickas till sovjetkongressen i Ukraina, också från Donetskbäckenet, och att ”en regering för hela Ukraina” skulle bildas på kongressen. Områdena i sovjetrepubliken Donetsk-Krivoj Rog skulle senare utgöra huvuddelen av regionerna i sydöstra Ukraina.

Rigafördraget 1921, mellan ryska socialistiska sovjetrepubliken, den ukrainska socialistiska sovjetrepubliken och Polen, innebar att de västra landområdena i det forna ryska imperiet avträdde till Polen. Under mellankrigsperioden bedrev den polska regeringen en aktiv bosättningspolitik i syfte att förändra den etniska sammansättningen i de östra gränsområdena – det polska namnet på vad som nu är västra Ukraina, västra Belarus och delar av Litauen. Områdena blev föremål för sträng polsk kontroll och lokal kultur och traditioner undertrycktes. Senare, under andra världskriget, använde grupper av ukrainska nationalister detta som förevändning för att bedriva terror inte bara mot polacker, utan också mot judiska och ryska invånare.

När Sovjetunionen bildades 1922, med Ukrainska sovjetiska socialistrepubliken som en av grundarna, ledde en ganska häftig debatt bland bolsjevikledarna till förverkligande av Lenins plan med en unionsstat som federation mellan jämlika republiker. Republikernas rätt att fritt avskilja sig från unionen ingick i texten till Deklarationen om bildandet av unionen av socialistiska sovjetrepubliker och därefter i Sovjetunionens konstitution 1924. Därmed hade upphovsmännen i statens grunder inplanterat en ytterst farlig tidsinställd bomb, som skulle explodera i samma stund som den säkerhetsmekanism som det sovjetiska kommunistpartiets ledande roll utgjorde hade försvunnit och partiet som sådant föll samman inifrån. En ”parad av självständighetsförklaringar” följde. Den 8 december 1991 undertecknades den så kallade Belovezj-överenskommelsen om bildande av ett samväldie av självständiga stater och där det hetta att ”Sovjetunionen som del av internationell rätt och geopolitisk realitet inte längre

existerade”. För övrigt undertecknade eller ratificerade Ukraina aldrig stadgan om ett samvälde av självständiga stater, som antogs 1993.

På 1920- och 1930-talet satsade bolsjevikerna aktivt på ”lokaliseringpolitik”, som kom till uttryck i ukrainisering av den ukrainska sovjetrepubliken. En symbol för denna politik var att Michail Grusjevskij, f d ordförande för Centrala Rada och en av ideologerna bakom den ukrainska nationalismen, som under en tid fått stöd av Österrike-Ungern, med de sovjetiska myndigheternas godkännande fått återvända till Sovjetunionen och valdes till medlem av vetenskapsakademien.

Lokaliseringpolitiken spelade otvivelaktigt en viktig roll i utvecklingen och befastandet av ukrainsk kultur, språk och identitet. Under täckmantel av kamp mot så kallad rysk stormaktschauvinism påtvingades ukrainisering ofta dem som inte betraktade sig själva som ukrainare. Denna sovjetiska nationella politik tryggade på statlig nivå uppkomsten av tre separata slaviska folk: ryssar, ukrainare och belorusier, i stället för en stor rysk nation, en treenighet av folk bestående av storryssar, lillryssar och belorusier [vitryssar].

1939 återerövrade Sovjetunionen de områden som Polen tidigare intagit. En större del av dem blev en del av Sovjetukraina.¹⁹ 1940 införlivade den ukrainska sovjetrepubliken en del av Bessarabien, som varit ockuperad av Rumänien sedan 1918 samt norra Bukovina. 1948 blev Zmejinij-ön (Ormön) i Svarta havet en del av Ukraina. 1954 skänktes Krimregionen i ryska sovjetrepubliken bort till ukrainska sovjetrepubliken, ett grovt brott mot de rättsliga normer som gällde vid den tiden.

Jag skulle vilja ägna lite tid åt utvecklingen av karpatiska Rutenien, som blev en del av Tjeckoslovakien efter upplösningen av Österrike-Ungern. Rusiner utgjorde en avsevärd del av lokalbefolkningen. Visserligen nämns detta knappt numera, men sedan Transkarpatien befriats av sovjetiska trupper röstade den ortodoxa befolkningen i regionen för att karpatiska Rutenien skulle tillhöra Ryska sovjetrepubliken, eller Sovjetunionen självt som separat karpatisk republik. Men folkets vilja ignorerades. Sommaren 1945 tillkännagavs återföreningen av karpatiska Ukraina ”med sitt forna möderneland Ukraina” – som tidningen *Pravda* uttryckte det.

Dagens Ukraina är därför helt och hållet en produkt av sovjettiden. Vi känner till och minns mycket väl att det – till betydande del – bildades på det historiska Rysslands territorier. För att inse detta räcker det med att titta på gränserna till de områden som förenades med ryska staten på 1600-talet och ukrainska sovjetrepublikens territorium när det lämnade Sovjetunionen.

Bolsjevikerna behandlade det ryska folket som en outtömlig reserv för sina sociala experiment. De drömde om en världsrevolution som skulle sopa bort nationalstaterna. Därför var de så generösa med att rita nya gränser och dela ut territoriella gåvor. Det är inte längre betydelsefullt vilka idéer bolsjevikledarna hade när de styckade upp landet. Vi kan vara oeniga om mindre detaljer, bakgrund och tankar bakom vissa beslut. Men en sak är kristallklar: Ryssland blev verkligen rånat.

När jag arbetade med denna artikel byggde jag på tillgängliga källor med välkända fakta i stället för hemliga uppgifter. Ledarna för dagens Ukraina och deras utländska ”herrar” föredrar att bortse från dessa fakta. De missar dock inte ett tillfälle, både på hemmaplan och utomlands, att fördöma ”sovjetregimens brott” och drar då upp händelser som varken SUKP eller Sovjetunionen, än mindre dagens Ryssland, har något att göra med. Däremot betraktar

¹⁹ En intressant detalj är att Putin i ett tal inför det ryska försvarsministeriet (2019) sagt om polackerna: ”I grund och botten agerade de i maskopi med Hitler”. Sanningen är ju att Polen var det första offret för den nazistiska krigsmaskinen, och detta med Sovjets goda minne och samverkan (Sovjet invaderade östra Ukraina). Detta reduceras ovan till att ”1939 återerövrade Sovjetunionen de områden som Polen tidigare intagit”. Försöket att revidera historien om 2:a världskriget diskuteras i ”Putin försöker skriva om historien om andra världskrigets utbrott ...”, en artikel publicerad i *DN*, 27/12 2019.

man inte bolsjevikernas arbete på att avskilja Ryssland från dess historiska territorier som något brott. Och orsaken till det vet vi: om det ledde till ett försvagat Ryssland är våra fiender belåtna med det.

Inne i Sovjetunionen sågs naturligtvis gränserna mellan republikerna som nationsgränser; de förekom till namnet i ett enda land, som hade alla kännetecken på en federation, men i själva verket var ytterst centralstyrt – åter var detta något som säkrades av SUKP:s ledande roll. Men 1991 upptäckte alla dessa territorier och, än viktigare, folk att de över en natt hamnat utomlands och denna gång verkligen förts bort från sitt historiska möderneland.

Vad ska man säga om det? Saker förändras: länder och gemenskaper utgör inget undantag. Givetvis kan en del av ett folk under utvecklingens gång, påverkad av ett antal orsaker och historiska omständigheter, bli medvetet om sig självt som en separat nation i ett visst läge. Hur ska vi förhålla oss till det? Svaret kan bara vara ett: med respekt!

Ni vill bilda en egen stat: varsågod! Men på vilka villkor? Jag ska påminna om den bedömning som gjordes av ett av de mest framträdande politiska namnet i det nya Ryssland, Sankt Petersburgs förste borgmästare Anatolij Sobjak. Som expert på rättsliga frågor ansåg han att alla beslut måste ha en rättslig grund och 1992 sade han följande: de republiker som var med om att grunda unionen måste efter att ha tagit avstånd från unionsfördraget från 1922 återgå till de gränser de hade innan de anslöt sig till Sovjetunionen. Alla andra territoriella erövringar måste bli föremål för diskussioner, förhandlingar, eftersom grunden har ifrågasatts.

Med andra ord, när man ger sig av tar man med sig det man hade med sig. En logik som är svår att bestrida. Jag ska bara påminna om att bolsjevikerna börjat skapa nya gränser redan före bildandet av Sovjetunionen och manipulera territorier efter eget gottfinnande, utan hänsyn till vad folk ansåg.

Ryska federationen erkände de nya geopolitiska realiteterna: och inte bara erkände dem, utan gjorde dessutom mycket för att Ukraina skulle kunna etablera sig som självständigt land. Under det problemfyllda 1990-talet och efter millennieskiftet har vi gett betydande stöd till Ukraina. Oavsett vilken egenkonstruerad ”politisk matematik” Kiev kan vilja tillämpa uppgick Ukrainas budgetöverskott åren 1991-2013 till över 83 miljarder USA dollar, medan man idag bara har 1,5 miljarder USA dollar som Ryssland betalar för gasöverföring till Europa. Om de ekonomiska banden mellan de båda länderna hade bestått skulle Ukraina ha tjänat tiotals miljarder dollar på det.

Ukraina och Ryssland har skapat ett enda ekonomiskt system över decennierna och seklerna. Det djupa samarbete vi hade för 30 år sedan är ett exempel som EU kan se upp till. Vi är naturliga varandra kompletterande ekonomiska partners. Den sortens nära relation kan stärka konkurrensfördelar och öka potentialen hos båda länder.

Ukraina hade en stor potential med stark infrastruktur, gasledning, framstående skeppsvarv, teknisk industri inom flyg, raket- och instrumenttillverkning samt skolor inom vetenskap, design och ingenjörskonst på hög internationell nivå. När Ukrainas ledare tog över detta arv och utropade självständighet lovade de att Ukrainas ekonomi skulle vara en av de ledande och att levnadsstandarden skulle tillhöra de bästa i Europa.

Idag är de högteknologiska jättar som var Ukrainas och hela unionens stolthet på fallrepet. Teknisk produktion har minskat med 42 procent de senaste tio åren. Vidden av avindustrialisering och allmänt ekonomiskt förfall märks i Ukrainas elproduktion, som nästan fallit med det dubbla på 30 år. Enligt rapporter från Internationella valutafonden 2019, innan pandemin bröt ut, var Ukrainas BNP per capita lägre än 4 000 dollar. Det är lägre än Albanien, Moldavien eller det icke erkända Kosovo. Numera är Ukraina det fattigaste landet i Europa.

Vem rår för detta? Det ukrainska folket? Absolut inte. Det är de ukrainska myndigheterna som slösat bort de landvinningar som många generationer åstadkommit. Vi vet ju hur hårt

arbetande och begåvade ukrainarna är. De kan nå framgång och enastående resultat med uthållighet och beslutsamhet. Och dessa egenskaper, tillsammans med deras öppenhet, medfödda optimism och gästfrihet har inte försvunnit. Känslorna hos de miljontals människor som inte bara behandlar Ryssland väl utan med stor värme, precis de känslor vi hyser gentemot Ukraina, förblir de samma.

Fram till 2014 siktade hundratals avtal och gemensamma projekt till att utveckla våra ekonomier, affärs- och kulturella kontakter, stärka säkerheten och lösa gemensamma sociala och miljömässiga problem. De ledde till påtagliga fördelar för befolkningen – både i Ryssland och i Ukraina. Det är detta vi ansåg vara viktigt. Och det är därför vi haft ett fruktbart samarbete med alla, jag understryker alla, ledare i Ukraina.

Till och med efter händelserna i Kiev 2014 gav jag den ryska regeringen i uppdrag att utarbeta alternativ för att kunna bevara och slå vakt om våra ekonomiska kontakter med vederbörande ministerier och organ. Det fanns emellertid inte, och finns fortfarande inte, någon ömsesidig vilja till samma sak. Ändå är Ryssland fortfarande en av Ukrainas tre viktigaste handelspartners och hundratusentals ukrainare kommer till oss för att arbeta och möts av välkomnande och stöd. Så ser alltså en ”angripstat” ut.

När Sovjetunionen kollapsade trodde många i Ryssland och Ukraina uppriktigt och utgick från att våra nära kulturella, andliga och ekonomiska band absolut skulle vara bestående, precis som vår folkliga gemenskap, där alltid en känsla av enhet stått i centrum. Men utvecklingen – först långsamt och sedan snabbare – började gå i en annan riktning.

I stort sett bestämde sig de styrande kretsarna i Ukraina dock för att rättfärdiga sitt lands självständighet genom att förneka historien, utom när det handlade om gränsfrågor. De började skapa myter och skriva om historien, utelämna allt som förenade oss och tala om tiden då Ukraina var en del av det ryska imperiet och Sovjetunionen som en ockupation. Den gemensamma tragedin med kollektivisering och hungersnöd i början av 1930-talet framställdes som ett folkmord mot det ukrainska folket.

Radikala personer och nynazister var öppna om och fräckare med sina mål. De ströks medhårs både av de officiella myndigheterna och lokala oligarker, som rånade Ukrainas folk och placerade de pengar som stulits i västliga banker, redo att sälja mödernelandet för att kunna slå vakt om sitt kapital. Till detta bör läggas den bestående svagheten i de statliga institutionerna och viljan att underkasta sig någon annans geopolitiska vilja.

Jag minns att för länge sedan, långt före 2014, gick USA och EU konsekvent och systematiskt in för att få Ukraina att minska och begränsa det ekonomiska samarbetet med Ryssland. Som Ukrainas största partner inom handel och ekonomi föreslog vi att de problem som uppstått skulle diskuteras inom ramen för Ukraina-Ryssland-EU. Men hela tiden fick vi veta att Ryssland inte hade något med det att göra utan att det bara var en angelägenhet för EU och Ukraina. Faktum är att västländerna avvisade upprepade ryska försök att få till stånd en dialog.

Sakta men säkert drogs Ukraina in i ett farligt geopolitiskt spel vars mål är att förvandla Ukraina till en barriär mellan Europa och Ryssland, ett brohuvud mot Ryssland. Oundvikligen skulle det leda till att begreppet ”Ukraina är inte Ryssland” inte längre var giltigt. Det hade uppstått ett behov av ett ”anti-ryskt” koncept, som vi aldrig kan gå med på.

Upphovsmännen bakom detta projekt utgick från de polsk-österrikiska planerna på att skapa ett ”anti-Moskva-Ryssland”. Och då råder inget behov av att försöka föra någon bakom ljuset med att detta sker i det ukrainska folkets intressen. Det polsk-litauiska samväldet hade aldrig haft något behov av ukrainsk kultur, för att inte tala om autonomi för kosackerna. I Österrike-Ungern utnyttjades historiska ryska områden skoningslöst och förblev de fattigaste. Nazisterna, med hjälp av kollaboratörer från OUN-UPA, behövde heller inte Ukraina, utan

livsrum och slavar åt det ariska herrefolket.

Inte heller i februari 2014 var det det ukrainska folkets intressen som stod i förgrunden. Det legitima folkliga missnöjet, på grund av akuta socio-ekonomiska problem, misstag och inkonsekvent agerande av de dåvarande myndigheterna, utnyttjades cyniskt. Västländer blandade sig öppet i Ukrainas inre angelägenheter och stödde kuppen. Radikala nationalistiska grupper fick utgöra bräckjärnet. Deras paroller, ideologi och skamlöst aggressiva russofobi har i stor utsträckning blivit avgörande inslag i den ukrainska statens politik.

Allt som dittills förenat oss och fört oss samman attackerades. Först och främst ryska språket. Låt mig påminna om att de nya "Majdan" myndigheterna först försökte upphäva lagen statlig språkpolitik. Sedan kom lagen om "renande av makten", lagen om utbildning som i det närmaste förbjöd ryska språket inom utbildningsväsendet.

Och så sent som i början av maj i år lade den sittande presidenten fram ett lagförslag om "ursprungsfolk" inför Radan (rådet). Endast de som utgör en etnisk minoritet och inte har någon egen statlig enhet utanför Ukraina erkänns som ursprungsfolk. Lagen har godkänts. Nya frön till osämja har såtts. Och det sker i ett land som, vilket jag redan påpekat, är mycket komplext i termer av territoriell, nationell och språklig sammansättning och bakgrundshistoria.

Någon kanske hävdar: om man talar om en enda stor nation, en treenig nation, vad spelar det då för roll vad folk betraktar sig som – ryssar, ukrainare eller belarusier. Jag håller fullständigt med om det. I synnerhet som det är varje individs rätt att bestämma sin nationalitet, i synnerhet i blandade familjer, hans eller hennes eget fria val.

Men faktum är att läget i Ukraina idag ju är helt annorlunda, eftersom det handlar om en påtvingad förändring av identiteten. Och det mest beklagliga är att ryssarna i Ukraina inte bara tvingas ta avstånd från sina rötter och generationer av förfäder, utan också att säga att Ryssland är deras fiende. Det vore ingen överdrift att vägen mot påtvingad assimilering, skapandet av en etniskt ren ukrainsk stat, aggressiv mot Ryssland, till sina konsekvenser är att jämföra med användning av massförstörelsevapen mot oss. Följden av en sådan hård och artificiell indelning i ryssar och ukrainare är att det ryska folket kan komma att minska i hundratusentals, rentav miljontals.

Även vår andliga enhet har attackerats. Precis som på det litauiska storhertigdömet tid har en ny kyrklig ordning införts. De värdsliga myndigheterna gör ingen hemlighet av sina politiska syften och har skamlöst lagt sig i kyrkolivet och bidragit till en splittring, till att kyrkor tagits i beslag och att präster och munkar misshandlats. Man är starkt missnöjd med att låta den ortodoxa kyrkan i Ukraina få omfattande autonomi samtidigt som man behåller sin andliga gemenskap med patriarkatet i Moskva. Till varje pris måste man slå sönder denna viktiga gemenskap som varit rådande i sekler.

Jag anser det bara vara naturligt att Ukrainas företrädare gång på gång röstat mot resolutioner i FN:s generalförsamling som fördömer glorifiering av nazismen. Marscher och fackeltåg för att hylla återstående krigsförbrytare från SS-enheter äger rum under beskydd av de officiella myndigheterna. Mazepa, som förrådde varenda en, Petljura, som betalade polskt beskydd med ukrainskt territorium, och Bandera, som samarbetade med nazisterna, rangordnas som nationella hjältar. Allt görs för att ur den unga generationen utplåna namnen på verkliga patrioter och segrare, som alltid varit Ukrainas stolthet.

För de ukrainare som stred i Röda armén och partisanenheter var det stora fosterländska kriget verkligen patriotiskt eftersom de försvarade sina hem, sitt stora gemensamma möderneland. Mer än 2 000 soldater blev Sovjetunionens hjältar. Bland annat den legendariske piloten Ivan Kozjedub, den oförvägna krypskytten och försvararen av Odessa och Sevastopol Ljudmila Pavlitjenko och den tappra gerillaledaren Sidor Kovpak. Denna okuvliga generation stred, de

personerna offrade livet för vår framtid, för oss. Att glömma deras dåd är att förråda våra förfäder, mödrar och fäder.

Miljontals ukrainare har avvisat de antiryska planerna. Folket på Krim och invånarna i Sevastopol har gjort sitt historiska val. Och i sydost har folk fredligt försökt försvara sin ställning. Ändå har alla, även barnen, stämplat som separatister och terrorister. De har hotats med etnisk rening och militärt våld. Och invånarna i Donetsk och Lugansk tog till vapen för att försvara sina hem, sitt språk och sina liv. Hade de något annat väl efter de upplopp som svepte över Ukrainas städer, efter fasorna och tragedin den 2 maj 2014 i Odessa då ukrainska nynazister brände folk levande och ställde till med ett nytt Katyn? Samma massaker var på väg att genomföras av Banderas anhängare på Krim, i Sevastopol, Donetsk och Lugansk. Inte ens nu har de övergivit de planerna. De bidar sin tid. Men den tiden ska inte komma.

Statskuppen och Kievmyndigheternas agerande efteråt ledde oundvikligen till sammandrabbningar och inbördeskrig. FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter säger att konflikten i Donbas har skördat över 13 000 liv. Bland annat äldre och barn. Detta är förfärliga och oreparerbara offer.

Ryssland har gjort allt för att förhindra brodermord. Minskavtalet syftade till en fredlig lösning av konflikten i Donbas. Jag är övertygad om att det inte heller nu finns något annat alternativ. I varje fall har ingen tagit tillbaka sina signaturer på Minsköverenskommelsen eller från viktiga deklARATIONER av ledarna för de länder som ingår i Normandie-formatet. Ingen har velat förändra den resolution FN:s säkerhetsråd antog den 17 februari 2015.

Under officiella förhandlingar har företrädare för Ukraina, efter att ha blivit tillsagda av västliga partners, regelbundet förklarat att "man fullt ut står bakom" Minsköverenskommelsen. I själva verket vägleds man dock av en hållning som går ut på att betrakta den som "oacceptabel". De har inga planer på någon seriös diskussion vare sig av en speciell status för Donbas eller för att skydda dem som bor där. I stället utnyttjar man bilden av att vara "offer för yttre aggression" och sprida russofobi. Man arrangerar blodiga provokationer i Donbas. Kort sagt försöker man med alla medel vinna stöd av utomstående beskyddare och herrar.

Helt uppenbart, och det är jag alltmer övertygad om, har Kiev inget behov av Donbas. Varför? För det första på grund av att invånarna i de regionerna aldrig kommer att acceptera någon ordning som man försökt införa med våld, blockader och hotelser. Och för det andra på grund av att det som finns i Minsk-1 och Minsk-2, som innebär en reell möjlighet att fredligt åter skapa Ukrainas territoriella integritet genom en direkt överenskommelse med folkrepublikerna i Donetsk och Lugansk med Ryssland, Tyskland och Frankrike som medlare, direkt strider mot hela logiken i den antiryska planen. Och det går bara att vidmakthålla genom ett konstant underblåsa bilden av en inre och yttre fiende. Och jag skulle vilja tillägga – under beskydd och kontroll av västmakterna.

Det är just vad som händer nu. För det första håller det på att skapas en stämning av fruktan i det ukrainska samhället, aggressiv retorik, försonlighet mot nynazister och militarisering av landet. Jämsides med detta bevitnar vi inte bara totalt beroende utan direkt yttre kontroll, exempelvis att utländska rådgivare övervakar ukrainska myndigheter, säkerhetstjänst och försvar, militär "utveckling" på ukrainskt territorium och utplacering av Natos infrastruktur. Det är ingen slump att den tidigare nämnda skamlösa lagen om "ursprungsfolk" antogs samtidigt som stora Natoövningar ägde rum i Ukraina.

Det sker också ett förtäckt övertagande av resten av Ukrainas ekonomi och exploatering av dess naturtillgångar. Försäljning av jordbruksmark ligger inte långt bort och självklart vet vi vem köparen är. Emellanåt förses Ukraina med ekonomiska resurser och lån, men på villkor som gynnar västliga bolag. Vem kommer förresten att kunna betala tillbaka de skulderna? Uppenbarligen anser man att detta ska göras inte bara av dagens generation av ukrainare, utan också av deras barn, barnbarn och förmodligen barnbarnsbarn.

De västliga upphovsmännen har utarbetat den antiryska planen så att presidenter, parlamentsledamöter och ministrar kan bytas ut, men separationen från och fiendskapen till Ryssland kommer att bestå. Att skapa fred var den sittande presidentens huvudparoll under valet. Han kom till makten med det. Löftena visade sig vara lögner. Inget har förändrats. Och i vissa avseenden har läget i Ukraina och runt Donbas försämrats.

I den antiryska planen finns inget utrymme vare sig för ett suveränt Ukraina eller för de politiska krafter som försöker försvara landets verkliga oberoende. De som talar om försoning i det ukrainska samhället, om dialog, om att hitta en utväg ur det rådande dödläget stämplas som ”pro-ryska” agenter.

Än en gång, för många i Ukraina är den antiryska planen helt enkelt oacceptabel. Och det finns miljontals sådana människor. Men de tillåts inte höja rösten. Deras legala möjligheter att försvara sin uppfattning har tagits ifrån dem. De skräms till tystnad, drivs under jorden. De blir inte bara förföljda för sina övertygelser, för det talade ordet, för att öppet ge uttryck för sin ståndpunkt, utan blir också dödade. Mördare går som regel fria.

Idag är den ende ”riktige” patriot i Ukraina någon som hatar Ryssland. Dessutom siktar man, vad vi kan se, på att bygga hela den ukrainska staten på denna idé. Hat och vrede är, som världshistorien många gånger visat, en mycket skakig grund att bygga suveränitet på och kopplat till många allvarliga risker och svåra följder.

Alla knep förknippade med den antiryska planen är uppenbara för oss. Och vi kommer aldrig att tillåta att våra historiska områden och de människor som står oss nära utnyttjas mot Ryssland. Och till dem som tänker försöka sig på det vill jag säga att på det sättet kommer de att förgöra sitt eget land.

De styrande i Ukraina gillar att hänvisa till västliga erfarenheter, som en modell att följa. Se bara på hur Österrike och Tyskland, USA och Kanada lever som grannar. Nära varandra i etnisk sammansättning, kultur, med ett gemensamt språk, förblir de självständiga stater med egna intressen, med en egen utrikespolitik. Men detta hindrar dem inte från att ha största möjliga integration och nära relationer. De har mycket villkorliga, öppna gränser. Och när medborgarna korsar gränserna känner de sig som hemma. De bildar familjer, studerar, arbetar, gör affärer. Det gör för övrigt också miljoner av dem som är födda i Ukraina och som nu bor i Ryssland. Vi betraktar dem som närstående oss själva.

Ryssland är redo till dialog med Ukraina och redo att diskutera de mest komplexa frågorna. Men för oss är det viktigt att veta att vår partner försvarar sina egna nationella intressen och inte någon annans och inte är ett verktyg för någon annans försök att bekämpa oss.

Vi respekterar Ukrainas språk och traditioner. Vi respekterar Ukrainas önskan att se sitt land som fritt, tryggt och välmående.

Jag är säker på att verklig suveränitet för Ukraina bara går att uppnå i partnerskap med Ryssland. Våra andliga, mänskliga och civilisatoriska band har skapats under århundraden och har samma ursprung, de har härdats i gemensamma prövningar, landvinningar och segrar. Vår gemenskap har förts vidare från generation till generation. Den återfinns i hjärtat och minnet hos dem som bor i dagens Ryssland och Ukraina, i blodsband som förenar miljontals av våra familjer. Tillsammans har vi alltid stått och det kommer att göra oss mångfald starkare och framgångsrikare. För vi utgör ett folk.

Idag kan sådana ord av en del uppfattas som fientliga. De kan tolkas på många sätt. Samtidigt kommer många att lyssna på mig. Och jag kommer att säga samma sak – Ryssland har aldrig varit och kommer aldrig att bli ”anti-ukrainskt”. Och vad Ukraina ska bli – det är upp till dess

medborgare att avgöra.²⁰

Original: <http://en.kremlin.ru/events/president/news/66181>

Översättning (från engelska): Björn Erik Rosin

---

²⁰ Med historiens facit i hand så ljuger Putin. För den ryska krigsmakten som invaderat Ukraina, kan knappast vara "Ukrainas medborgare".